

СТРАТЕГІЯ ПІДГОТОВКИ ТАЙВАНЮ ДО ПОТЕНЦІЙНОЇ ВІЙНИ ІЗ КНР

Ружи́ло Ві́ктор,

здобувач вищої освіти першого рівня
історичного факультету
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: **Федорів Ірина,**

кандидат історичних наук, доцент
кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Перша чверть ХХІ ст. вивела світ на новий рівень геополітики. Уже не можна сказати про абсолютне домінування США, як у 1990-х, коли було досить лише слова із Вашингтона, як усе починало виконуватися без жодних але. На карті світу виникають все більше і більше сил, які протистоять американському лідерству і, звісно, найкраще це виходить у Китайської Народної Республіки, яка за 25 останніх років змогла стати другою економікою світу, найбільшим виробником продукції, лідером у 37 із 44 технологій, а у майбутньому країні прогнозують здобуття лідерства і в економіці світу.

Китай зміг стати серйозною загрозою для американського панування та загалом демократії у цілому світі, тому не складно припустити, що це викликає щонайменше напружену ситуацію у відносинах між цими державами, в яких часто досить однієї іскри, щоб вони перетворилися на відкрито ворожі. Такий стан речей породжує світову нестабільність та точки конфлікту, найгарячішою серед яких є Тайванське питання. Невелика острівна держава Азії офіційно визнана більшістю світу як частина КНР, проте це не зупиняє її від прагнення до незалежності, яку вони намагаються зберегти що є сил, виконуючи різні тактичні та стратегічні вирішення цього питання [1].

Республіка Китай, або Тайвань, за оцінками всіх статистичних даних, немає жодних шансів проти КНР. Можна глянути офіційні дані збройних сил держав, аби збагнути це. Для прикладу кількість людей в армії Тайваню приблизно у 12 разів менша, ніж у материкового Китаю. Населення в кілька десятків разів менше, ніж у КНР, а оборонний бюджет навіть порівнювати не потрібно: 16,8 млрд. доларів США у Тайваню та 230 млрд. доларів США у Китаю. Також точкою горіння, на думку американців, може стати 2027 р. Виникає логічне питання: чому не раніше або пізніше? Насправді усе досить просто. У 2021 р. росія заявила про завершення переозброєння армії і менше як за рік здійснила

повномасштабне вторгнення на територію України. Комуністична партія Китаю теж повідомила, що у 2027 р. завершить переозброєння держави на новий сучасний рівень [2–3].

Такий стан речей безумовно здійснює тиск на Тайвань та створює концепцію безнадійної війни, коли боротися не має сенсу, бо противник переважає у всьому спектрі порівнянь. На основі цих даних не складно припустити, що країна перебуває у так званій шахматній позиції цугцванг, коли будь-яке рішення призводить до погіршення ситуації, але на диво, Республіка Китай добре навчилася протистояти сучасним викликам через реалізацію кількох підходів, які й допомагають триматися на плаву.

Найпопулярнішим і найефективнішим способом ведення війни самі ж тайванці називають стратегію дикобраза. Загалом вона в природі означає, що умовний хижак, скажімо лев, прагне спіймати свою жертву, тобто дикобраза, у нашому випадку для поживи. Дикобраз на вигляд маленький і безпомічний, тобто кращої жертви годі й шукати, але є одне маленьке але: як тільки хижак наблизиться до жертви, то остання випускає болючі шипи, які може і не вб'ють хижака, але завдадуть важкого сильного болю і звісно ж неможливість оволодіти жертвою.

Саме таку стратегію і намагається втілити Тайбей. Тайванські політики, як-от перша жінка президентка Тайваню Цай Інвень, стверджують, що Китаю не варто розпочинати бойові дії проти них, бо звісно маленький Тайвань не здатен завдати абсолютної поразки КНР із повною капітуляцією, але попри це може випустити умовні «голки» дикобраза, що боляче вдарить по всіх сферах розвитку КНР. Таким чином, проглядається перша тактика політичного стримування КНР з боку Тайваню – політична сила, відсутність страху і наявність сил для боротьби із більшим та сильнішим ворогом [4].

Та звісно слів замало і тому, Тайвань зосередився на асиметричній системі війни з Китаєм, як найбільш доречній у тій ситуації, в якій опинилася країна. Чинний президент країни Лай Чін Те сам наголошував на необхідності впровадженню такої системи ведення війни і полягає вона у тому, що набагато сильнішого і кількісно і якісно противника потрібно змусити переконатися, що військовим чином захопити країну не вдасться, тим паче, що Америка має свій геополітичний інтерес у Тихоокеанському регіоні, тож Тайвань опирається в даній ситуації на міжнародну підтримку і найголовніше – підтримку з боку США [5].

Асиметрична війна для слабшої країни – це завжди оборона, на що і розраховує Тайбей. Потрібно розуміти, що Тайвань це острівна країна, і природа виступає тут як і з позитивної сторони, так і з негативної в плані забезпечення оборони. Тайвань має гористий ландшафт і вузькі пляжі, що робить висадку військ вкрай складною. На основі такої географії влада виділяє кілька моментів, як можна використати природу у своїх цілях. Для

початку – це звісно замінування пляжів і місць, де може бути потенційна висадка військ КНР. Ще одним оборонним елементом тут виступає артилерія, яка повинна тримати під прицільним вогнем прибережні зони Тайваню. Також на довгострокову перспективу спротиву Тайбей не виключає заходи із укріпленням в гірських територіях, з яких досить складно вибити війська [6].

Як бачимо, плюси природи влада Тайваню навчилася використовувати, але тут є певні підводні камені, які потрібно врахувати. Ринкова економіка Тайваню робить цю країну залежною від торгівлі зі світом, а острівну країну відрізати від світу дуже легко, оточити флотом острів і за можливості захопити, чи знищити порти. Тому можна із певними застереженнями заявити, що доля Тайваню у разі війни із Китаєм буде визначена у її перші дні, а може і години. Тайваню доведеться перемогти Китай у двох напрямках, які критично важливі для реалізації тактики асиметричної оборони. Перша з них звучить жахливо, але країні потрібно вистояти під масовими бомбардуваннями Китаю, та не дати агресору здійснити висадку десанту наземних сил і найголовніше – створити плацдарм. Звісно, це не є єдині виклики для Тайваню, але однозначно на початку війни вони є найважливішими, оскільки підвищують шанси країни на виживання, у той самий час, як поразка може стати катастрофічною для майбутнього Республіки Китай і загрожувала б її політичному існуванню, як окремого суб'єкта світу. Поганий сценарій у цій ситуації перекреслить навіть американські гарантії безпеки, бо війська США можуть просто не встигнути дійти на допомогу [5–6].

Стратегія асиметричної оборони у даному випадку є дійсно найкращим виходом із патової ситуації і допомогла би реалізувати успіх у вище сказаних положеннях. Важливо підкреслити, що Тайвань розслабився за часів Байдена, який міцно стояв на тому, що США мають захищати Тайвань, у результаті впровадження асиметричної оборони було відносно повільним. Та відколи у 2025 р. на пост президента США вступив Дональд Трамп, Тайбей розпочав значно активніше сприяти такому виду оборони.

Ще одним важливим елементом тактики Тайваню є впровадження і покращення системи протиповітряної оборони. Не дивно, що війна, а особливо у нашому контексті її початок буде супроводжуватися масштабними нальотами авіації та ракет, а тому життєво необхідно впровадити засоби боротьби із ними. Тайвань продемонстрував зацікавленість у виробництві ракет малої та середньої дальності для ураження всієї авіації та флоту, які братимуть безпосередню участь у агресії проти країни. У цьому плані добре розвинулося виробництво ракет земля-повітря, а також протикорабельних ракет наземного базування.

Важливим моментом, військового озброєння Республіки Китай стало впровадження виробництва дронів. Особливо ця тенденція посилилася у

контексті російсько-Української війни, а точніше її фази повномасштабного вторгнення, що почалася 24 лютого 2022 р. Ця війна продемонструвала високу ефективність дронів у багатьох сферах ведення війни, дрони можна використати як в обороні, так і в наступі чи розвідці. У цьому плані Тайвань у 2023 р. представив світові нові власні безпілотики, оснащені бойовими або розвідувальними можливостями, які можна використовувати в різних військових підрозділах. У виробництві флоту, Тайвань сконцентрував зусилля у виробництві малих ракетних корветів та кораблів мінної установки, тобто знову ж таки, зосередився на повній обороні [7].

Загалом, якщо об'єднати виробництво ракет, кораблів та дронів, можна побачити, що адміністрація чинного президента країни робить ставку не на дороге виробництво важкої техніки та авіації, а на інноваційні методи боротьби, що полягають у ефективному ураженні основних сил противника. Тайвань уважно стежить за тим, як Україна завдає втрат силам Путіна, щоб вивчити уроки успішної оборони проти агресора з більшою армією та озброєнням, зміцнюючи свою стратегію «їжака». Якщо Тайвань продовжить інвестувати у важку та дорогу техніку, таку, як винищувачі, гелікоптери та танки, щоб підготуватися до можливого китайського вторгнення, то навіть тайванські експерти з оборони вважають, що це може бути легко знищено потужнішим супротивником [4].

Ще одним важливим фактором підготовки Тайваню до війни є ознайомлення цивільного населення із загрозою і залучення його до системи асиметричної оборони. Підготовці цивільного населення тут приділяється багато ресурсів. Для початку це інформування населення про стан речей, як такий, що Китай готується здійснити агресію проти Тайваню і потрібно готуватися до війни.

Крім того, цивільне населення масово готується до партизанської війни. Тобто країна прорахувала навіть варіант повного захоплення Китаєм, островів підконтрольних Республіці Китай. Особливо цю підготовку можна побачити у містах Тайваню. Переносні зенітно-ракетні комплекси (ПЗРК) та мобільні протитанкові системи, такі як артилерійські реактивні системи високої мобільності (HIMARS), можуть бути ефективно застосовані в умовах міських боїв, а будівлі можна використовувати як казарми [4–6].

Згідно з доповіддю фонду RAND за 2017 р., у військовому резерві налічується 2,5 млн осіб, а також 1 млн волонтерів цивільної оборони. Це резерв, який навіть більший ніж у КНР. Він складає близько 15 % всього населення Тайваню, а також до цієї системи залучений кожний четвертий чоловік у країні. Крім того, за президентки Цай Інвень було повернено

обов'язкову річну службу для чоловіків. Також вона підняла оплату праці та покращила умови навчальної програми резервістам [8].

Тайвань має досить серйозні проблеми із поглядами його народу на війну. По-перше, брак кадрового забезпечення сповільнює підготовку населення до опору. По-друге, у 2023 р. лише 6 % чоловіків пройшли відновлену програму річної підготовки, а в умовах сучасності більшість молодих людей надають спочатку перевагу вищій освіті, а вже потім військовій підготовці. Як наслідок, уряд Тайваню визнає, що вони не встигнуть до 2027 р. закінчити програму підготовки до війни [4].

У цьому контексті виникає стурбованість сучасним станом речей, який, на нашу думку, спричинений одним вагомим фактором – підтримкою з боку США. Справа у тому, що за президенства Д. Трампа (2017–2021 рр.) і за президенства Дж. Байдена (2021–2025 рр.) Сполучені Штати мов яструби заявляли, що підтримка Тайваню беззаперечна і на випадок атаки Китаю, перші заступляться військовим чином за Тайвань. Все це породило помилкове враження безпеки у громадськості острова. Проте США, як і будь-яка демократія має властивість змінювати свій політичний курс, що і сталося у 2025 р. На пост президента знову вступив Д. Трамп, який тут же почав проводити явно негативну політику щодо Тайваню. Почав вимагати від Тайваню платити за її безпеку, а також почав щонайменше на словах зближатися із лідером КНР Сі Цзінь Піном. Звісно такий стан речей не тішив Тайвань, але це і стало точкою осмислення тайванцями однієї загальної позиції – світом керують інтереси і їх ніхто просто так захищати не буде. У результаті знайшлися добровольці перепройти військову службу, Тайвань почав активно впроваджувати асиметричну оборону, впровадженням нових типів дронів і ракет малої та середньої дальності [9].

Висновки. Війна між Тайванем і Китаєм часто вважається конфліктом з нерівними шансами, але стратегія Тайваню демонструє, що навіть за значної переваги противника спротив може бути ефективним. Основний підхід Тайваню – асиметрична оборона, яка ускладнює вторгнення для Китаю, використовуючи мобільні підрозділи, сучасні технології та територіальну оборону. Географія острова ускладнює десантні операції, а готовність до міської партизанської війни змушує ворога діяти в складних умовах. Активна участь цивільного населення та міжнародна підтримка, зокрема від США та Японії, підсилюють обороноздатність Тайваню. Хоча Тайвань не може перемогти Китай у відкритому бою, його стратегія робить війну невигідною для Пекіна, демонструючи, що навіть менший противник може успішно чинити опір, якщо правильно використовує свої ресурси та можливості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Укрінформ. Міноборони КНР: Тайванське питання є найбільшим ризиком для відносин із США. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3729582-knr-tajvanske-pitanna-e-najbilsim-rizikom-dla-kitajskoamerikanskih-vidnosin.html>. Дата звернення: 01.03.2025
2. Monir Ghaedi. How could Taiwan defend itself against China? URL: <https://www.dw.com/en/how-taiwan-can-defend-itself-against-china-even-without-us-direct-support/a-62669521>. Дата звернення: 01.03.2025
3. Українські новини. Китай готує вторгнення на Тайвань у 2027 р. Bloomberg. URL: <https://ukranews.com/ua/news/1071137-kytaj-gotuye-vtorgnennya-na-tajvan-u-2027-rotsi-bloomberg>. Дата звернення: 01.03.2025
4. Articles China Taiwan. The Porcupine Strategy: Taiwan's Road to Self-Defense. URL: <https://chinaobservers.eu/the-porcupine-strategy-taiwans-road-to-self-defense>. Дата звернення: 03.03.2025
5. Еспресо. Новообраний президент Тайваню Лай Чін Те пообіцяв забезпечити стабільність у відносинах з Китаєм. URL: <https://espreso.tv/svit-novoobraniy-prezident-tauvan-u-lay-chin-te-poobitsyav-zabezpechiti-stabilnist-u-vidnosinakh-z-kitaem>. Дата звернення: 04.03.2025
6. Eric Gomez. Taiwan's Urgent Need for Asymmetric Defense. URL: <https://www.cato.org/policy-analysis/taiwans-urgent-need-asymmetric-defense>. Дата звернення: 03.03.2025
7. William S. Murra. Revisiting Taiwan's Defense Strategy. Naval War College Review. URL: <https://digital-commons.usnwc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1814&context=nwc-review>. Дата звернення: 04.03.2025
8. RBC-Ukraine. Taiwan prepares its citizens for Chinese invasion. URL: <https://newsukraine.rbc.ua/news/taiwan-prepares-its-citizens-for-chinese-1722795975.html>. Дата звернення: 08.03.2025
9. Укрінформ. Трамп уникнув відповіді на питання, що б він зробив при спробі Китаю захопити Тайвань. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3964896-tramp-uniknuv-vidpovid-na-pitanna-so-b-vin-zrobiv-pri-sprobi-kitau-zahopiti-tajvan.html>. Дата звернення: 11.03.2025